

POSTANOWIENIE

29 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 29 sierpnia 2025 r. w Warszawie
zażalenia Z.T.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z 9 kwietnia 2025 r., XV WSC 7/25,

w sprawie z wniosku Z.T.

z udziałem F.T.

o podział majątku wspólnego,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu postanowieniem z 25 października 2023 r. w sprawie z wniosku Z.T. z udziałem F.T. o podział majątku wspólnego oddalił wniosek wnioskodawczynie o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym i dokonał jego podziału w ten sposób, że przyznał wnioskodawczynie bliżej opisane spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, położonego w P. na Osiedlu P. [...] ze związanym z nim wkładem mieszkaniowym (pkt II ppkt 1). Sąd przyznał uczestnikowi wymienione w punkcie II ppkt 2 ruchomości, zaś w punkcie III postanowienia zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 125 826 zł, płatną w sposób w nim wskazany.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podniósł, że strony pozostawały w związku małżeńskim i ustroju wspólności ustawowej w latach 1966-1997. W 1972 roku

małżonkowie otrzymali przydział na przedmiotowe mieszkanie lokatorskie położone w zasobach P. Spółdzielni Mieszkaniowej w P. w którym zamieszkali razem z dziećmi pochodzącymi z ich małżeństwa, w związku z czym Sąd zaliczył to spółdzielcze prawo lokatorskie do wspólnego majątku, podlegającego podziałowi. Na podstawie opinii biegłego sądowego, ustalił rynkową wartość tego prawa na kwotę 253 729 zł i, przyjmując równe udziały byłych małżonków w majątku wspólnym, zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania spłatę w kwocie 125 826 zł.

Apelacja wnioskodawczynie (w której określiła ona wartość przedmiotu zaskarżenia na 125 826 zł) została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 4 grudnia 2024 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 253 729 zł, wyjaśniając, że przedmiotowa sprawa nie jest w rzeczywistości sprawą z jej wniosku o podział majątku wspólnego, jak to przyjęły Sądy *meriti*, lecz stanowi sprawę z jej powództwa przeciwko byłemu mężowi o ustalenie, że przysługuje jej w całości spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu o wskazanej wartości (art. 189 k.p.c.),

Postanowieniem z 9 kwietnia 2025 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu odrzucił skargę kasacyjną Z.T. jako niedopuszczalną *rationae valoris* w świetle art. 519¹ § 2 k.p.c. ze względu na to, że prawidłowo określona wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi kwotę 125 826 zł, a zatem nie przekracza wskazanej w tym przepisie progowej kwoty 150 000 zł.

W zażaleniu na to postanowienie, wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 519¹ § 2 k.p.c. przez jego zastosowanie oraz art. 398² § 1 k.p.c. przez niezastosowanie w tej sprawie i wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 519¹ § 2 k.p.c. przewiduje, że w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej między małżonkami, od postanowienia sądu drugiej instancji co do istoty sprawy przysługuje skarga kasacyjna, chyba że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w tego rodzaju sprawach, w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia nie odpowiada wartości całego dzielonego majątku wspólnego, lecz wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek zaskarżenia. Z reguły wartość ta nie może przekraczać wartości udziału przysługującego skarżącemu uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Wskazana przez stronę w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie materiału sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, Nr 4, poz. 60; z 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14; z 13 marca 2015 r., III CZ 13/15; z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15; z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15; z 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16 i z 26 października 2017 r., II CZ 64/17). Wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym nie może być ponadto wyższa niż wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w apelacji, a dopuszczalne wyjątki od tej zasady określa art. 368 § 2 zdanie drugie i trzecie k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. Na wartość przedmiotu zaskarżenia nie ma również wpływu wzrost lub utrata wartości składników majątkowych stanowiących przedmiot postępowania. Odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym art. 19-23 k.p.c. (art. 398⁴ § 3 w związku z art. 368 § 2 zdanie drugie i trzecie k.p.c.) nie może uzasadniać jej ponownego ustalenia (aktualizacji) według zasad prowadzących do podwyższenia, ponad dotychczasową wartość, przedmiotu sprawy, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia, kwestionowanego w apelacji i następnie w skardze kasacyjnej, wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż określona poprzednio w apelacji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2006 r., IV CZ 3/06; z 14 maja 2010 r., II CSK 561/09; z 22 października 2010 r., V CSK 160/10; z 19

listopada 2015 r., IV CZ 52/15; z 22 czerwca 2018 r., II CZ 30/18, OSNC-ZD 2019, nr C, poz. 39 oraz z 28 lipca 2023 r., I CSK 3851/22).

Zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu nie narusza żadnej ze wskazanych wyżej reguł, nie zaistniał bowiem żaden z opisanych wyżej przypadków, w których wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego może różnić się od wartości zaskarżenia apelacją (określonej przez wnioskodawczynię na kwotę 125 826 zł) lub przekraczać wartość przysługującego skarżącej udziału w dzielonym majątku wspólnym. Nie jest zasadny zarzut zażalenia oparty na, całkowicie nietrafnym i nieznajdującym oparcia w materiale sprawy, twierdzeniu wnioskodawczyni dotyczącym charakteru tej sprawy. Zarówno Sąd Rejonowy, jak i Sąd Okręgowy odniosły się w uzasadnieniach wydanych orzeczeń do podniesionych w związku z tym twierdzeniem argumentów skarżącej, pozostających w całkowitej sprzeczności z treścią pisemnego wniosku Z.T. o podział majątku wspólnego wszczynającego to postępowanie, z twierdzeniami obojga byłych małżonków oraz wynikami postępowania dowodowego. Te wywody obu Sądów *meriti* należy w pełni podzielić. Wobec tego, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie może być określana dowolnie, po to, aby uzyskać prawo do wniesienia skargi kasacyjnej, a rzeczywista wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego wynosząca 125 826 zł, nie przekracza progu, o którym mowa w art. 519¹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 394¹ § 1 i 3 oraz art. 398¹⁴ w związku z 13 § 2 k.p.c.).

(A.D.)

[a.ł]